

Helsingfors/Mariehamn 16.10.2024**Nr 31/24****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
27.9.2024, nr 97/2024.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om tillfälligt likviditetsstöd till kommuner, antagen av lagtinget 27.9.2024.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

Landskapslagen innehåller bestämmelser om tillfälligt likviditetsstöd till kommuner vars ekonomiska problem är så svåra att den till följd av likviditetsbrist inte längre kan garantera den lagstadgade servicen till invånarna. Stöd kan beviljas om anslag för det har intagits i Ålands budget. Beslut om tillfälligt likviditetsstöd fattas av landskapsregeringen efter ansökan från kommunen. Landskapslagen innehåller vidare bestämmelser om uppföljning och redovisning samt återbetalning och avbrytande av utbetalning av stöd.

Det tillfälliga likviditetsstödet kan beviljas för tiden fram t.o.m. 31.12.2026. Syftet med att landskapslagen är tidsbestämd är att den kan tillämpas under den tid det tar att ta fram ny kriskommunslagstiftning.

Lagstiftningsbehörigheten

Lagstiftningsbehörigheten gällande lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar tillkommer landskapet enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen.

Enligt 18 § 4 punkten i självstyrelselagen för Åland hör kommunindelning, kommunala val, kommunernas förvaltning, kommunernas tjänsteinnehavare, tjänstekollektivavtal för

---

Postadress:
Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN**Telefon:**
växel 0295 017 200**Adress i Helsingfors:**
Annegatan 22 A 3
00100 HELSINGFORS

kommunernas anställda, disciplinär bestraffning av kommunernas tjänsteinnehavare till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Vid lagstiftningskontrollen bör dock även tas ställning till förhållandet mellan den nu ifrågavarande lagstiftningen och grundlagen, eftersom stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag utgör riksbehörighet enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen.

Enligt landskapslagens 2 § kan landskapsregeringen bevilja ett tillfälligt likviditetsstöd till en kommun som befinner sig i en så svår ekonomisk situation att den till följd av bristande likviditet inte längre kan garantera den lagstadgade servicen till invånarna. Stödet beviljas först efter att kommunen själv har vidtagit alla tillgängliga åtgärder för att upprätthålla likviditeten.

Dessa kriterier är rätt knapphändiga och kravet på att kommunen själv skall ha vidtagit "alla tillgängliga åtgärder" är väldigt brett.

Ur lagförarbetet (Lagförslag nr 16/2023-2024) framgår att lagstiftaren ansett att bedömningen huruvida "alla tillgängliga åtgärder" vidtagits av kommunen omfattar huruvida kommunen uttömt alla möjliga åtgärder till extern finansiering, eller om det finns ytterligare åtgärder som skulle kunna leda till en förbättring av situationen. Dock ska kommunen inte tvingas höja sin inkomstskattesats till en nivå som är avsevärt högre än det åländska genomsnittet.

I förarbetet konstateras vidare att bedömningen vilka åtgärder som krävs innan likviditetsstödet kan bli aktuellt i viss mån kommer att variera beroende på övriga förhållanden i kommunen.

Finans- och näringsutskottet har i sitt betänkande 13/2023-2024 fäst uppmärksamhet på tilläggskravet. *"Utskottet har också erfarit att det kommer att vara en krävande uppgift för landskapsregeringen att på en begränsad tid kunna bedöma en kommuns finansiella situation på ett objektivt sätt, eftersom det i teorin kan finnas uttömda möjligheter att höja avgifter, höja skatten, sälja egendom m.m. Dessa åtgärder är i allmänhet tidskrävande och kan inte genomföras snabbt, samtidigt som kommunens likvida situation kan försämrats i en snabb takt."*

Vidare fäster utskottet uppmärksamhet på att frågan om att kommunerna behandlas rättvist från landskapsregeringens sida är fundamental.

Trots dessa konstaterade brister kan beviljningskriterierna, med hänsyn till ärendets natur, enligt Ålandsdelegationens uppfattning anses uppfylla kraven i grundlagens 2 § 3 mom. om förvaltningens lagbundenhet.

I grundlagens 121 § stadgas om kommunal självstyrelse. Den kommunala självstyrelsen innebär att kommuninvånarna har rätt att bestämma om förvaltningen av sin kommun och dess ekonomi (demokratiprincipen och finansieringsprincipen).

Med hänsyn till finansieringsprincipen har Ålandsdelegationen inte något att anmärka när det är fråga om bestämmelser som möjliggör ett tillfälligt likviditetsstöd till en kommun så att den kan efterleva sina lagfästa uppgifter.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Henrik Lindeman
sekreterare